

Za
poslansko
zbornico
in deželno
glasujte
ta znak

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

Za senat
glasujte
ta znak

Obnovljena izdaja - Leto XX. - Štev. 10 (720)

TRST - 16. maja 1968

Posamezna številka 40 lir

Petnajstidnevnik
Quindicinale
Spedit. in abb.
post. Gruppo II

Glasujte za komuniste!

Volitve so pred nami. To nedeljo bomo volili poslance in senatorje, naslednjo nedeljo pa deželne svetovalce. Na volitvah za poslansko zbornico in za deželni svet bomo glasovali za kandidate KPI, na senatnih volitvah pa za kandidate združene liste KPI-PSIUP.

Predvolilna kampanja gre h koncu. Na mestnih in vaških trgih se vrste zborovanja. Prvaki strank so čedalje bolj širokogrudni, ko gre za obljube, na katere pa bodo pozabili brž ko bodo prešteli glasove.

Komunisti takih obljub ne poznajo. Komunisti poudarjajo, da se stvari morejo in morajo menjati. Menjale pa se bodo samo v miru. Zato je poglobljena naloga, boj za mir.

«V mednarodnem položaju ne bo mogel nastati preokret v korist miru in miroljubnega sožitja brez prenehanja ameriškega napada na Vietnam, brez popolnega prenehanja bombardiranja Demokratične republike Vietnam, brez povratka k ženevskim sporazumom ter umika ameriških vojaških sil. Istočasno pa je nemogoče v celoti čvrsto utrditi mir v svetu brez borbe proti reakcionarnim režimom ter za demokratični in socialni napredek v vseh deželah sveta, ne da bi vodili naprej pobudo in borbo za sproščeno ter nadzorovano razorožitev.» Tako je poudarjeno v programu-pozivu vodstva KPI.

V programu KPI za deželo Furlanijo - Julijsko krajino pa je med drugim poudarjeno:

«Brez globoke spremembe zunanje politike ne more noben načrt, noben program spremeniti stanja in zaostalosti gospodarstva ter valorizirati vlogo, ki nitiče naši deželi. Zunanja politika vlade levega centra, politika podrejanja atlantskemu paktu-NATO ter velikim mono-

polom, ki prevladujejo v skupnem evropskem trgu, škodujejo mednarodnemu poslanstvu, ki ga sicer z besedami priznava tudi levi center. Zaradi tega, namesto da bibila dežela most miru med narodi, ostaja z okopi obdano ozemlje, posejano z vojaškimi služnostmi in oporišči.»

Komunisti zahtevajo izstop Italije iz pakta NATO, odstranitev tujih vojaških oporišč in raketnih odstrelšč, ukinitve vojaških služnosti, pristopitev k uresničevanju sistema evropske varnosti, revizijo pogodbe o skupnem evropskem trgu.

Kot Slovence nas še posebej zanima tisti del programa, ki se tiče naših narodnostnih vprašanj.

Dokument, ki ga je vodstvo KPI odobrilo leta 1961 jasno govori: Slovenci morajo biti popolnoma enakopravni, imeti morajo možnost, da se nemoteno razvijajo tako na gospodarskem kot na političnem in kulturnem polju.

Zato komunisti zahtevajo: rešitev vseh odprtih vprašanj, ki jih levi center ni rešil in jih noče rešiti; zahtevajo dokončno rešitev vprašanja slovenskega šolstva, pravico do rabe slovenskega jezika v javnih uradih in na sodišču, vrnitev prvotne oblike slovenskih priimkov in slovenskih krajevnih imen; opustitev diskriminacij pri zaposlovanju; konkretno politiko, ki naj priznava avtonomno slovensko prebivalstvo v videmski pokrajini.

Komunistična partija je edina stranka, ki daje možnost Slovincem, da pošljejo svojega zastopnika v rimski parlament; je stranka, ki se obvezuje, da bo eden od svetovalcev v deželnem svetu, izvoljen na njeni listi, Slovenec.

Zato bomo glasovali za komuniste!

MURKO KAPELJ

Za popolno enakopravnost Slovencev

Iz govora poslanke Marije Bernetičeve na tiskovni konferenci v Trstu

Preteklo soboto je federacija KPI v Trstu priredila tiskovno konferenco o temi: «Stališče KPI v zvezi s slovenskim vprašanjem». Uvodno poročilo je imela poslanca Marija Bernetič. Iz tega poročila povzemamo sledeče:

Namen tiskovne konference je predvsem prikazati stališča in delovanje komunistov za pravice Slovencev; objasniti mnenje komunistov o odnosu, ki ga imajo razne italijanske stranke in slovenske politične skupine do tega vprašanja.

Ni težko ugotoviti, da so pereča vprašanja, ki se tičejo Slovencev, še vedno nerešena, da se nadaljuje asimilacija Slovencev.

Tako vlada kakor stranke, ki jo podpirajo, niso pokazale politične volje za reševanje osnovnih vprašanj slovenske manjšine. Kljub obljubam, ki so jih svojčas dali predstavniki levega centra, slovensko prebivalstvo še vedno živi v manjvrednem položaju.

Dvajset let je minilo odkar je bila sprejeta republiška ustava. Na osnovi ustavnih določil bi morale biti narodne manjšine, ki živijo v Italiji, povsem enakopravne. Toda kljub tem določilom Slovencev ne more govoriti v svoji materinščini v javnih uradih, ne v izvoljenih telesih krajevne uprave in dežele; na sodišču pa je slovenščina izrecno prepovedana. Slovensko šolstvo ni še dokončno urejeno. Pri sprejemanju v državne službe se še vedno dogajajo diskriminacije. Vlada levega centra ne dopušča, da bi deželna uprava obravnavala, oz. reševala vprašanja Slovencev. Toda niti osrednja vlada teh vprašanj ne rešuje. Na priziv te vlade je ustavno sodišče odločilo, da dežela Furlanija - Julijska krajina ni pristojna za reševanje

vprašanj Slovencev, četudi je dežela dobila posebni statut prav zaradi tega, ker na njenem ozemlju živijo Slovenci. Osrednja vlada je zavrnila tudi deželni zakon o programiranju in to samo zaradi tega, ker so bili v besedilu zakona omenjeni tudi Slovenci. Deželna vlada je sprejela sklepe rimske vlade brez ugovaranja, kar pomeni, da se z njimi strinja.

Krščanska demokracija in njeni zavezniki nimajo načelne politike do Slovencev, tudi ne smatrajo vprašanja Slovencev za načelno vprašanje, ne za problem demokracije. Krščanska demokracija ne smatra za potrebno slovenski manjšini zagotoviti svobodni razvoj na vseh področjih družbenega, gospodarskega in kulturnega življenja. Primorana je priznati, da Slovenci sicer ob-

stajajo, toda smatra jih kot posameznike, ki jih je treba vključiti v sistem, v režim, odnosno jih postopoma asimilirati. Ta je tudi danes po mnenju demokristjanskih prvakov najboljša obramba italijanstva.

Politika do slovenske manjšine naj po mnenju demokristjanov služi boju proti komunizmu.

Krščanska demokracija nosi največjo odgovornost za nerešena vprašanja Slovencev pa tudi za to, da se še vedno zanika obstoj Slovencev v videmski pokrajini.

Zato prevzamejo težko odgovornost tiste stranke in skupine, ki pomagajo Krščanski demokraciji. S tem da služijo njeni politiki postajajo dejansko soodgovorne za obstoječe stanje.

Dolžnost vsakogar, ki hoče, da

(Nadaljevanje na 2. strani)

Poziv strankarsko neopredeljene skupine Slovencev: Slovenci naj glasujejo za Albina Škerka

Slovenski rodoljubi, bliža se dan, ko bomo zopet šli na politične volitve!

Mi Slovenci, razpršeni po raznih strankah in političnih skupinah, nimamo možnosti, da si po lastnih željah ter lastnem političnem in svetovnonazorskem prepričanju izberemo ustreznega poslanca.

Po izidih prejšnjih državnozbornskih volitev je ugotovljeno, da more izvoliti slovenskega poslanca edinole KPI, ki šteje med svojimi člani in simpatizerji veliko večino slovenskih volivcev. Ta možnost bo vsem dobromislečim Slovincem zopet dana na predstoječih političnih volitvah.

Letošnji slovenski kandidat na listi KPI je naš sorojak Albin Škerk, bivši župan devinsko - nabrežinske občine. Ta vztrajni bорец za narodne pravice Slovencev ima vse pogoje in podporo stranke, da pride izvoljen v rimski parlament. Za kandidaturu na listi KPI je Albinu Škerku zagotovljena ogromna večina slovenskih glasov in mu je tako dana dejanska možnost, da pride izvoljen v poslansko zbornico.

Te možnosti se moramo mi Slovenci, ne glede na svojo politično in versko pripadnost, tesno oprijeti. Te možnosti ne smemo izgubiti; tako nam veleva naša sveta narodno-obrambna obveza. Zavedati se moramo, da bo izgubljen vsak slovenski glas za liste tistih strank in skupin, ki nimajo možnosti, da pošljejo v parlament slovenskega predstavnika. Tako zapravljanje dragocenih glasov naše narodne skupnosti je absurd, ki ga zgodovina ne pozna; je naravnost politična zlohotnost.

Slovenski rodoljubi! S tem, da boste, ne glede na svojo politično opredeljenost, podprli kandidaturu Albina Škerka na listi KPI za slovenskega poslanca, se boste izognili soodgovornosti za tako politično zlonamernost. Vsak preferenčni glas komunistu Albinu Škerku je glas za naše narodne pravice, za naš obstoj.

JOŽE CESAR
PIERINA PEČAR
SVETO GRGIČ
DANIJELO MARIJ GRBEC
RIKO PERTOT
KLAVDIJ PALČIČ
SREČKO OREL

Prvomajsko zborovanje tržaških delavcev

S tiskovne konference KPI v Trstu

Odgovornost demokristjanov in tistih, ki jih podpirajo

(Nadaljevanje s 1. strani)

se uresniči enakopravnost Slovencev, je, da odreče podporo Krščanski demokraciji, da se upre njeni konservativni politiki.

Krščanska demokracija si je hotela z levim centrom nadeti novo obličje, da bi lahko še naprej izvajala svojo staro konservativno politiko, katero je v preteklosti izvajala s podporo desničarskih sil.

Krščanska demokracija in socialisti smatrajo Slovence za državljane druge stopnje, za manjvredne državljane. Voditelji Krščanske demokracije so jasno povedali med drugim tudi to, da če je dežela dala kaj Slovincem, jim je dala za to, da ne bi »zapadli skušnjavam po jugoslovanskih subvencijah«.

Sodgovornost socialistov in socialdemokratov je izven vsakega dvoma. Po zaslugi in ob podpori socialistov je levi center vnesel razdor med Slovence, onemogočil je enotne nastope in akcije, kar je v prid politike Krščanske demokracije.

V nekaterih krogih so ustanovitev levega centra v Trstu in v deželi tolmačili kot preosnovo, ki naj bi koristila Slovincem. To tudi zato, ker je po ustanovitvi levega centra prišel v tržaško občinsko upravo Slovenec član Italijanske socialistične stranke.

Znano pa je — in to je potrdil tudi bivši tržaški župan Franzil — da omenjeni socialist slovenske narodnosti ni vstopil v tržaški občinski odbor kot Slovenec temveč kot član Italijanske socialistične stranke.

Socialisti niso demantirali omenjene izjave bivšega tržaškega župana, kar še bolj potrjuje, da z njo soglašajo in da so v praksi in v konkretni politiki izdali internacionalistične tradicije.

Tolloyeva „teorija“

Glasilu italijanskih socialistov *Avanti!* je zapisalo: «... zares bedasto je trditi, da navzočnost slovenskega socialističnega odbornika v tržaški občini in povečanje malega prometa med Tržičani in SLAVI iz sosednje države pomeni postopno zasedbo najbolj italijanskega mesta, ko pa je vendar vsem znano, da v Trstu prebiva samo 25.000 slovensko govorečih ljudi, dočim je vseh prebivalcev mesta 280.000. Vsa zgodovina kaže, da je bil Trst tisti, ki je poitalijanil Slovence Nemce in druge, ter da se ni zgodilo obratno».

Tudi v sedanji volilni kampanji se jasno izraža politika socialistične-socialdemokratske stranke. Na Tržaškem PSI-PSDI kandidira Slovenca samo za to, da bi pridobila glasove za ministra Tolloya, ki je znan kot »teoretik« asimilacije Slovencev. Tolloy, ki je nosilec liste PSI-PSDI za poselsko zbornico, je dne 11. oktobra 1962 izjavil: «... odnosi med Italijani in Slovani niso imeli pred fašizmom nikoli razdražene etnične in rasnega spora. Priseljenci Slovani so pripadali proletariatu in polproletariatu».

Ob neki drugi priliki je Tolloy izjavil v rimskem parlamentu naslednje: «... Fašizem je s svojim grobim centralizatorskim nacionalizmom prekinil asimilacijo v Trst priseljenih Slovencev z italijansko kulturo in z italijanskim življenjem. Pred fašizmom je bilo širjenje italijanske kulture v Trstu privlačna sila, tesno povezana z demokratičnimi navdihi».

Iz govorov socialističnega ministra Tolloya so razvidna njegova »načela« glede vprašanja narodnih pravic Slovencev.

Vodstvo Italijanske socialistične stranke ni nikoli zavzelo načelnega stališča proti »teorijam«, ki jih razglasa Tolloy.

Nedoslednost socialistov se izraža tudi v sedanjih kandidaturah. Ze vnaprej je znano, da slovenski kandidat na listi PSI-PSDI nima možnosti, da bi bil izvoljen. Na kandidatno listo so ga postavili samo za to, da bi pridobil nekaj glasov za ponovno izvolitev ministra Tolloya.

Podobne limanice so postavili tudi na Goriškem, kjer so izbrali za kandidata župana slovenske občine. To so storili z namenom, da pridobijo glasove za poslanca Zucallija, ki je vse prej kot prijatelj Slovencev. Zucalli si je v parlamentu prizadeval, da bi dosegel priznanje za bivše pripadnike italijanskih nacionalističnih

tolp, ki so po končani vojni napadale goriške Slovence, izvajale bombne atentate in med drugim spustošile tudi dom slovenskega pisatelja Franceta Bevka.

Ob vsaki priložnosti socialisti — tako italijanske kot slovenske narodnosti — skušajo dokazovati, da »nekaj konkretnih sadov« je slovenska manjšina začela uživati takrat, ko so vprašanja Slovencev postala prek Italijanske socialistične stranke, sestavni del konkretne politične dejavnosti v vsedravnem in v krajevnih merilih.

Zavezniki Krščanske demokracije, socialistov in socialdemokratov so tudi italijanski republikanci. Njihova stranka je sicer šibka, a hoče se opomoči na račun Slovencev. Zato se postavlja na pozicije grobega nacionalizma.

Kaj so fašisti in liberalci vsi vemo. Vsi vemo, da so sovražniki naše narodnostne skupnosti.

LE VIE D'ITALIA

RIVISTA MENSILE DELLA CONSOCIAZIONE TURISTICA ITALIANA

... dal momento dell'attività turistica in Alto Adige. Bisogna quindi che tutti operino in vista di un preciso obiettivo, con identico entusiasmo e con uguale fede fascista nella vittoria. Vinceremo anche in questo campo. E vinceremo.

GUIDO CECCHERINI

Esprimiamo la nostra gratitudine al Dott. Ing. Guido Ceccherini di avere aderito a trattare nella nostra Rivista, con la competenza che gli deriva

dall'ufficio esercitato in seno alla Delegazione economico-finanziaria per il trasferimento di allogeni e cittadini germanici. Pur non essendo relativo alla conversione e alla riorganizzazione dell'attività turistica in Alto Adige, il trasferimento in Germania degli allogeni tedeschi. Si tratta di un problema di portata nazionale, relativo non solo alle regioni dove esistono le sezioni, ma a tutto il territorio del nostro Paese, nel quale l'attrezzatura turistica assai si inquadra come una delle più caratteristiche.

Treba je delati in delati bomo vsi za dosegil cilja, z vero v fašizem, za zmago. Zmagati in zmagali bomo! Tako približno se zaključuje neki sestavek, ki je ga je napisal Guido Ceccherini, leta 1941 v reviji »Le Vie d'Italia«. Tedaj je bil Ceccherini funkcionar neke delegacije, ki se je ukvarjala z vprašanji »allogenov«. Danes je Ceccherini socialdemokrat, podtajnik ministrstva za notranje zadeve. Je kandidat na listi PSI-PSDI v goriški pokrajini

SS proti enotnosti Slovencev

O odnosih in stališčih liste Slovenske skupnosti moramo ugotoviti le malo pozitivnih a dosti negativnih ter škodljivih dejanj. Ta lista vnaša razdor med Slovence.

Demokristjani opevajo »novo ozračje«. Dvojezični napis, da ne omenjamo drugih dejstev, potrjujejo kakšno je »novo ozračje«, kakšno je njihovo pojmovanje enakopravnosti Slovencev

Prvaki te liste hočejo z varljivimi gesli osvojiti prvenstvo med Slovenci. Prikazati se hočejo kot edini zaščitniki Slovencev.

Nešteti dogodki so očitno pokazali, da prvaki SS nadaljujejo svoje taktično manevriranje pri demokristjanih in levem centru. Politične skupine, ki sestavljajo listo Slovenske skupnosti, so izraz le enega dela pripadnikov slovenske narodnostne skupnosti v naši deželi. Povrh vsega so te skupine med seboj sprte. So torej manjšina v narodni manjšini. Zato te skupine ne morejo biti »edine predstavnice Slovencev«.

Lista Slovenske skupnosti ni za enotnost Slovencev. Nasprotno, je skupina, ki razdvaja, izolira in slabi Slovence; služi tistim, ki so krivi, da se ne spoštujejo pravice Slovencev.

Prvaki liste Slovenske skupnosti podpirajo demokristjane v krajevnih ustanovah in tudi na deželni ravni. Na Goriškem je Slovenska demokratska zveza, ki je sestavni del liste SS povabila Slovence, naj na volitvah glasujejo za demokristjane. Še več, svoje pristaše je pozvala, naj oddajo svoje preferenčne glasove tistim kandidatom, ki jih demokristjanska stranka želi imeti

PROPOSTA DI LEGGE

d'iniziativa del Deputato ZUCALLI

Presentata il 4 febbraio 1965

Riconoscimento giuridico della formazione di patrioti denominata «Divisione Gorizia»

ONOREVOLI COLLEGI! — A Gorizia, come in tante altre province italiane, notevole è stato il contributo dato dalla popolazione alla lotta partigiana così che il gonfalone della città capoluogo fu insignito della medaglia d'oro. Ma, mentre la lotta contro il fascismo e lo straniero si conclude in tutte le altre terre d'Italia nella primavera del 1945, a Gorizia e a Trieste la Resistenza continua con immutata asprezza prima contro l'occupazione delle truppe del maresciallo Tito e poi contro i tentativi di intimidazione e le violenze che vengono continuate da coloro che intendevano forzare una soluzione non italiana della questione giuliana.

nizzando coloro che, a guerra finita, rientravano, reduci dalla Germania o dalla guerra di liberazione presso altre formazioni partigiane e nell'esercito regolare, alle loro case.

Il 12 giugno del 1945, la città capoluogo e alcuni altri comuni passavano sotto l'amministrazione del Governo militare alleato.

La formazione dei volontari era allora approvata, incoraggiata e sostenuta dal Ministero della Difesa, dal Ministero degli Interni, dal Comitato di liberazione nazionale e da illustri personalità di Stato, e le era affidato il compito di difendere in quell'estremo lembo di territorio nazionale, pericolosamente insidiato, i diritti della patria.

Socialistični poslanec Zucalli je 4. februarja 1965 v poslanski zbornici predložil zakonski osnutek, po katerem naj bi imeli možnost pridobitve partizanske »kvalifikacije« tudi bivši pripadniki tako imenovane »Divisione Gorizia«, ki so se v prvih povojnih letih »proslavili« s tem, da so uničevali sedeže slovenskih organizacij. Isti zakonski osnutek je Zucalli ponovno predložil 7. marca 1968. Predlog je propadel po zaslugi komunistov. Zucalli danes kandidira na listi PSI-PSDI v goriški pokrajini. Zal, se socialdemokracija poslužuje sovodenskega župana Češčuta, ki je dosleden antifašist, za to da bi pridobil glasove Slovencev za Zucallija

v parlamentu. Seveda ni med demokristjanskimi kandidati nobenega Slovenca. Na Tržaškem se SS ni predstavila na senatnih volitvah, ker bi ločen nastop utegnil motiti demokristjanske načrte. Na senatnih volitvah demokristjani potrebujejo več tisoč glasov. Zato na senatnih volitvah ne nastopa lista SS.

Absurd tako imenovane »Slovenske levice«

Nastop liste Slovenske skupnosti na volitvah za poslansko zbornico je že vnaprej obsojen na neuspeh. Glasovi, ki jih bo lista SS zbrala na volitvah za poslansko zbornico bodo brez vsakega pomena. To bodo zavrženi glasovi.

Notranji spori in spletkarjenja med političnimi skupinami, ki sestavljajo listo SS, so konkreten dokaz, da skupnost, ki ima za svoj znak lipovo vejico, ne združuje Slovencev pač pa jih razdvaja.

Pred kratkim se je pojavila tudi tako imenovana Slovenska levica. Ta se sklicuje na protifašistično borbo, toda pridružila se je skupinam, ki nimajo s to borbo nič skupnega; pridružila se je tistim, ki imajo v svojih vodstvih tudi osebe, ki so se omakeževale med narodno osvobodilno borbo; take ljudi, ki so sodelovali s fašisti in nacisti in so danes najbolj strupeni sovražniki levice.

Zato vprašujemo pobudnike »Slovenske levice«, ali smatrajo, da je njihova vključitev v koalicio, v kateri so tudi sovražniki partizanskega gibanja, koristna stvar slovenske narodnostne skupnosti?

Pravi absurd pa je, da se SS sklicuje na heroje kot sta Pino Tomazič in Voiko Premrl. Dejansko je to žalitev junakov odporništva.

Za našo partijo je vprašanje Slovencev načelno vprašanje. Komunisti se borimo za svobodni razvoj Slovencev, za popolno enakopravnost slovenske narodne manjšine v vsej deželi.

Mi smo za izvajanje ustave. Uveljaviti enakopravnost Slovencev v Italiji je dolžnost italijanske demokracije ter obenem obveza, ki jo je sprejela italijanska država s podpisom mednarodnih pogodb. Vlada, ki ne spoštuje enakopravnosti Slovencev in ki ne prispeva k svobodnemu razvoju narodne manjšine, ne stopa po

poti demokratične prenovitve.

Mi smo za izvajanje ustave s formalno in konkretno uresnitvijo enakopravnosti Slovencev; smo za to, da se avtonomni deželi zagotovi široka pristojnost za reševanje vprašanj Slovencev. Zaradi tega odločno zavračamo stališče, po katerem dežela s posebnim statutom ni pristojna za reševanje manjšinskih vprašanj.

Na tiskovni konferenci je bilo še enkrat poudarjeno, da je bil KPI edina stranka, ki daje možnost Slovincem, da pošljejo v poslansko zbornico svojega predstavnika. Izvolitev kandidata tovariša Albina Škerka je odvisna v prvi vrsti od glasov Slovencev.

KPI se obvezuje, da bo poslala v deželni svet tov. Dušana Lovriho. Zato naj Slovenci glasujejo za listo KPI ter dajo preferenco temu kandidatu.

KRŠČANSKA DEMOKRACIJA IN SLOVENSKA MANJŠINA

Ostane, da si ogledamo še, kakšen je odnos Krščanske demokracije do slovenske manjšine.

Tudi o tej stranki vemo, da ni slovenska. Ona je in ostane italijanska stranka. Tega se njeni voditelji vsaj v zadnjih letih tudi zavedajo in zato ne agitirajo več pri Slovencih, naj volijo za KD, kot se je zgodilo prva leta po vojni. Posebno na Goriškem je KD dejanski pustila Slovenski demokratski zvezi, naj ona vpliva na volivce, kako naj volijo, ne samo pri deželnih in občinskih volitvah, ampak tudi pri državnih. Krščanska demokracija ima v tem oziru več lojalnosti kot komunisti ali socialisti in se ne izdaja za zaščitnico slovenskih narodnih koristi. Za te koristi naj se borijo Slovenci sami v mejah demokratične svobode. Tako prisostvujemo posebno na Goriškem pred vsakimi državnimi volitvami demokratični igri med Slovensko demokratsko zvezo in Krščansko demokracijo. Igra je v tem, da se vodstvo SDZ in pokrajinsko vodstvo KD demokratično domeni, da bo SDZ vplivala na slovenske volivce, naj oddajo svoj glas kandidatom Krščanske demokracije, ta pa se obveže, da bo v naslednji parlamentarni dobi podprla pri vladi v Rimu to ali ono slovensko zahtevo. Gre torej za politični dogovor: Te podprem, če me ti podpreš. Na Tržaškem je položaj drugačen, ker so razmere drugačne.

Pri tem ni slepomišljenja s praznimi obljubami, temveč gre za stvarne slovenske koristi. Tudi ni utapljanje Slovencev v italijanski stranki, temveč je le dogovor med dvema enakovrednima partnerjema. Takšna taktika je prinesla slovenski manjšini v dveh zadnjih zakonodajnih dobah že lepe uspehe posebno na šolskem polju.

Takšen je torej odnos velikih italijanskih strank do slovenske manjšine. Ko bomo 19. maja šli na volitve, je prav, tudi to upoštevamo.

»Slovenska skupnost«, ki se baha s svojo slovensko čistokrvnostjo poziva Slovence, naj glasujejo za raznarodovalce Slovencev

Začetek razgovorov med DR Vietnam in ZDA

Naj se ustavi napad na Vietnam!

V Parizu so se začeli uradni ameriško-vietnamski razgovori, ki naj bi privedli do prekinitve klanja v Vietnamu ter sklenitve mirovne pogodbe med Demokratično republiko Vietnam in Združenimi državami Amerike.

Iluzorno bi bilo pričakovati, da se bodo pariški razgovori hitro zaključili ter da bo že v kratkem podpisana mirovna pogodba. Vsekakor pa je moč podčrtati, da je važno že to, da je agresor sedel za mizo ter da se pogovarja z žrtvijo agresije. To je tudi dokaz, da kljub sili, s katero razpolaga, prav agresor prihaja do zaključka, da je njegova vojaška zmaga v Vietnamu nemogoča.

Ob pričetku pariških razgovorov je vodja vietnamske delegacije Xuan Tuy poudaril: «Kljub izjavam o omejitvi bombardiranja ozemlja severnega Vietnama, ki jih je svojčas dal predsednik Johnson, ZDA nadaljujejo sovražna dejanja. Dejansko Amerika nadaljuje svoja napadalna dejanja in ni resno odgovorila na zakonite zahteve Demokratične republike Vietnama, drugih narodov sveta in ameriške napredne javnosti.»

Vlada Demokratične republike Vietnama je še enkrat ponovila pogoje, ki so:

1. Uveljavitev osnovnih pravic vietnamskega ljudstva: mir, neodvisnost, suverenost, enotnost in ozemeljska celovitost. V skladu z ženevskimi sporazumi morajo ZDA umakniti svoje čete, odstraniti orožje in oporišča iz Vietnama; razveljaviti vojaško zavezništvo s saigonsko vlado ter prenehati vsa vojna dejanja proti Severnemu Vietnamu.

2. V pričakovanju mirne združitve Vietnama je treba spoštovati določbe ženevskih sporazumov iz leta 1954, po katerih nobena stran ne sme biti v nobenem vojaškem zavezništvu z neko tujo državo; prepovedano je postaviti vojaška oporišča ter pošiljati čete in tuje vojaške osebje v Vietnam.

3. Vietnamske notranje zadeve mora rešiti vietnamsko ljudstvo samo.

4. Združitev Vietnama bo brez tujega vmešavanja izvedlo prebivalstvo obeh področij Vietnama.

Zakaj dezertirajo ameriški vojaki

«Le Nouvel Observateur» je objavil reportažo, ki opisuje, kako so na cesti blizu nemške meje pobrali dva vojaka, ki sta dezertirala iz ameriške vojske. Med drugim piše:

Mlajšemu je devetnajst let. Pred enim mesecem je dezertiral v Munchnu, brez zvez, ki bi mu pomagale naprej, in brez naslova, kjer bi dobil zatočišče. «Zaradi vojne, pa tudi zaradi vojske», pravi. Arretirala ga je vojaška policija, pa je ušel. Prenočišče so mu nudili študenti. Potem je prišel v stik z nekim dekletom, ki pripada levičarski študentski organizaciji. Ta mu je preskrbela zvezo z organizacijo, ki pomaga dezertirjem. Starejši fant je dezertiral v Wiesbadenu dan pred odhodom v ZDA in od tam v Vietnam. «Dezertiral sem zaradi verskih in moralnih razlogov», pojasni. Razlogi, ki jih navaja so mešanica občutkov in zapovedi «ne ubijaj!» in odpora do napalma. «Ne vem, kaj naj storim», je dejal. «Ker so dezertirji na švedskem dobro sprejeti, sem se zglasil na švedskem konzulatu v Frankfurtu. Toda iz tega ni bilo nič. Šele pozneje sem našel drugo pot. Neki študent, ki sem ga srečal na železniški postaji, mi je svetoval, kaj naj storim. Pri njem sem prenočil in nasled-

Vietnamska vas po odletu ameriških bombnikov

njega dne me je odpeljal do meje.

Američana sta dospela do Pariza, kjer sta našla zavetišče. Toda vedno ni šlo tako gladko. Svojčas so prišli v Pariz trije ameriški dezertirji in tam našli zatočišče po zaslugi «beatnikov». Sprva so prišli v stik samo z nekaterimi, ki pa so bili radodarni samo z obljubami. Vtem, ko so šle na zunanje ministrstvo zahteve, naj posreduje, da bi policija vsem ameriškim dezertirjem izdala dovoljenje za bivanje, so enega od treh dezertirjev aretirali zaradi «klateža». Tedaj je pri-

šel v Fresnes nek ameriški oficir, se predstavil kot advokat in kot tak govoril z dezertirjem. Predlagal mu je, naj se vrne k svoji ednici. Afera je povzročila velik hrup v pravosodnem ministrstvu, ki je imelo za potrebno, da s posebno okrožnico opozori vse instance, da «oficirji tujih armad nimajo dostopa v francoske zapore». S tem pa se zadeva ni končala. De Gaulle je namreč odločil, da bodo z ameriški dezertirji ravnali tako, kot s tujci, ki izrazijo željo, da bi se nastanili v Franciji.

Značilne izjave ameriških državnikov

7. februarja 1962 je predsednik Kennedy izjavil: «V Vietnamu smo samo zato, da bi, kolikor je mogoče izurili južnovietnamske čete.»

14. februarja istega leta je Kennedy izjavil: «Ker se vojna čedalje bolj širi, smo morali povečati tudi našo pomoč, ker je tako prosila vlada v Saigonu (t.j. južnovietnamska lutkovna vlada. Prip. ur.). Ni smo poslali bojnih čet, toda kljub temu so Američani, ki uče Vietnamsce vojskovanja, dobili dovoljenje, da uporabijo orožje.»

2. septembra istega leta pa je Kennedy izjavil: «Vojna v Vietnamu je zadeva Vietnamscev. Mi jim lahko pomagamo, lahko jim pošljemo opremo in orožje, inštruktorije in svetovke, toda boriti se morajo Vietnamsci...»

Ameriški vojni minister Mac Namara je 16. februarja 1964 dejal: «Priznati moramo, da so največje naloge Američanov poučevanje vietnamskih vojakov in opremljanje južnovietnamske vojske.»

Ameriški zunanji minister Rusk je 13. septembra 1964 izjavil: «Politična linija, ki ji sledimo, je tista, kateri smo sledili pod predsedništvom Eisenhowerja, Kennedyja in Johnsona»

Predsednik Johnson je 25. septembra 1964 izjavil: «Nočemo, da bi ameriška mladina umirala za Azije; nočemo tvegati spopada z narodom, ki šteje 700 milijonov ljudi in nočemo se zaplesti v kopenski spopad v Aziji.» Tri dni kasneje pa je izjavil: «...skušal sem predvsem spodbuditi vietnamske vojake z nasveti in opremo, da bi se bojevali v svoji vojni... in storili bomo vse, da lahko vietnamski voditelji branijo svojo svobodo s svojimi močmi.»

7. aprila je Johnson dejal: «...v zadnjih mesecih so se spopadi pomnožili, zato smo začeli z letalskimi napadi. Nismo spremenili politi-

ke pač pa samo predstavo o tem, kar naša politika zahteva...»

16. junija istega leta je Mac Namara poudaril: «Sedaj skušamo popraviti neugodno nesorazmerje sil s pomočjo ljudi iz drugih držav, iz Avstralije, ZDA in s Koreje.» 12. novembra istega leta pa je dejal: «Menim, da ni nujno povečati števila ameriških enot, ki se sedaj borijo v Vietnamu.» toda 11. februarja 1966 je bil Johnson drugačnega menja. Dejaj je: «V Vietnam moramo poslati okrepitev in poslali jih bomo toliko, kolikor jih je potrebno...» 24. junija pa je izjavil: «Menim, da koristi ZDA zahtevajo vztrajanje pri naši politiki, zato je treba povečati število ameriških čet v Vietnamu in nadaljevati z operacijami...»

Pred kratkim je Johnson zahteval nove milijarde dolarjev za povečanje operacij v Vietnamu. Dejaj je: «Trdno smo odločeni, da bomo popravili svoje napake. Ponosni smo na naš program»

Žrtve ameriške agresije

Zapuščam Ameriko!

Pisatelj Hans Enzenberger poudarja, da vojna v Vietnamu ni slučajen in izoliran pojav

Znani zahodnonemški pisatelj Hans Magnus Enzenberger je opovedal svoje sodelovanje na ameriški univerzi Wesley. V pismu, ki ga je poslal predsedniku te ustanove je objasn timerazloge, ki so ga dovedli do tega koraka. Iz omenjenega pisma povzemamo nekaj odstavkov.

«... Menim, da razred, ki v ZDA ima oblast in ki izvaja politiko tega razreda, predstavlja najnevarnejšo skupino ljudi. Tako ali drugače ta razred predstavlja nevarnost za vsakogar. Njegov cilj je vzpostavitev politične, gospodarske in vojaške dominacije nad vsemi drugimi državami na svetu.

Vojna v Vietnamu nikakor ni izoliran pojav, pač pa je očitna in krvava demonstracija določene mednarodne politike, dosledno izvajane na vseh petih kontinentih. Vladajoči razred v ZDA je posegel v oborožene spopade na Gvatemali, v Indokini, Laosu in Boliviji, na Koreji, v Kolumbiji, na Filipinih, v Kongu in Venezueli, v Dominikanski republiki. V mnogih drugih deželah pa vladajo režimi, ki temeljijo na korupciji in tudi te podpirajo ZDA. Nihče se več ne more čutiti varen — ne v Evropi in tudi ne v ZDA.

V tej preprosti resnici ni nič izjemnega ali originalnega. Ne mislim prikazati dokazev zato, kar trdim: to so že davno storili drugi, med temi tudi mnogi Amerikanci.

Večina Amerikancev sploh nima pojma o tem kako nanje in na njihovo deželo gledajo ljudje iz ostalih delov sveta. Videl sem poglede, s katerimi jih spremljajo. To so strašni pogledi, ker ne delajo razlik in so brezkompromisni. Povem vam lahko, po čem prepoznam te poglede: Nemeč sem in enake poglede sem že občutil tudi na sebi. Če jih skušate analizirati, boste v njih našli mešanico nezaupanja in srda, strahu in neprijateljstva, sovražstva in globokega prezira. S takimi pogledi spremljajo ljudje vsakega predsednika; toda enaki pogledi spremljajo tudi pošteno ameriško staro v letalu iz Delhija v Benares. To so neusmiljeni pogledi.

Johnson pretirava, ko ameriško ljudstvo prikazuje kot monolitnega velikan, ki silovito brani svoje pridobitve. Nekateri pojavi v Ameriki zaslužijo mnogo večje občudovanje, kot lahko to objame pogled g. Johnsona.

Moje primerjave bi se tu lahko prenehale: stvarno vaši sedanji gospodarji ne razpolagajo samo s rušilnimi sredstvi, o katerih nacisti niso mogli niti sanjati, marveč so izdelali tako prefinjeno tehniko uničevanja, o kateri ljudje v tisti daljnih dneh niso imeli niti pojma.

Bili so potrebni trije meseci, da sem spoznal, kako bi me sijajni pogoji, ki so mi bili ponujeni, morali razorožiti, kakor tudi, da bi s sprejetjem izgubil svoje čitatelje. Že samo dejstvo, da sem tu, in to v takih pogojih, odvzema ceno vsemu onemu, kar bi kot pisatelj utegnil reči. Da bi se ustvarila sodba o kulturnem delavcu, ne zadostuje samo preučevati njegove ideje. Za tako sodbo je predvsem važno, kako je kulturni delavec te ideje uskladal s svojimi dejanji. V svojem sedanjem položaju popolnoma osvajam navedene besede Regisa Debrava. V želji, da bi dokazal, kako stvarno mislim, tako kot pišem ali govorim, moram prenehati s svojo dosedanjo dejavnostjo.

To je potrebno, toda ne zadoštuje. Eno je proučevati imperalizem, živeti v komfortu, drugo pa znajti se pred njim z licem v lice,

kjer nastopa v najbolj ponesrečenih oblikah.

Odločil sem se odpotovati na Kubo in tam dolgo delati. Od moje strani ni to nobena žrtve: enostavno menim, da se od kubanskega ljudstva lahko neprimerno več naučim kot od študentov vseučilišča Wesley, kakor tudi, da bom tam mnogo koristnejši kot tu.»

Ameriški izdatki za vojno pustolovščino v Vietnamu

V začetku leta 1968 so imele ZDA v Južnem Vietnamu 475.000 vojakov. V načrtu imajo to število zvišati do junija letos na 525.000. Če k temu prištejemo 80.000 mož sedme flote, ki operira v bližini obal Vietnama, nadalje moštvo letalskih formacij, ki z baz v nekaterih sosednih državah napadajo objekte v Južnem Vietnamu, in končno desetisoče mornarjev in letalcev, ki prevažajo enote in vojaški material iz ZDA v Južni Vietnam ali v nasprotni smeri, potem je število ameriških vojakov, neposredno angažiranih v agresiji na Vietnam znatno večje. Z ZDA sodeluje v boju proti silam FNO (Fronte narodne osvoboditve) Južnega Vietnama tudi približno 61.000 vojakov Južne Koreje, Avstralije (7700) Tajske (2900), Filipinov (2000) in Nove Zelandije (400). Washington upa, da bo v nekaj prihodnjih mesecih te sile povečal na 71.000 (Tajska je obljubila, da bo poslala še 10.000 mož). Oborožene sile saigonskega režima imajo približno 585.000 ljudi. To pomeni, da je v Južnem Vietnamu zdaj koncentriranih 1.120.000 ljudi, 1200 letal, 2500 helikopterjev in nekaj sto tankov.

Pentagon ceni oborožene sile FNO na 250.000, med katerimi, tako meni, naj bi bilo tudi 50.000 borcev iz DR Vietnama (t.j. Severnega Vietnama).

Ameriški napad na Vietnam porži ogromna finančna sredstva. Izdatki naraščajo bliskovito iz leta v leto. Od leta 1961 do 1965 je vojna v Vietnamu stala približno 20 milijard dolarjev. V proračunskem letu 1966 so ZDA porabile za ta namen 5,8 milijard, v proračunskem letu 1967 skoraj 20 milijard, v proračunskem letu 1968 več kakor 22 milijard, medtem ko je za proračunsko leto 1969 predsednik Johnson predlagal vsoto 25,9 milijard dolarjev.

V letu 1967 so ZDA porabile v Vietnamu 63 milijonov dolarjev na dan, letos pa bo ta vsota dosti višja.

Zahodna Nemčija pošilja orožje v Grčijo

Casopis «Neues Deutschland», ki izhaja v Berlinu, piše, da Zahodna Nemčija še vedno pošilja vojaško pomoč Grčiji.

V letih 1964-1967 je znašala zahodnonemška pomoč približno 90 milijonov mark. Predvideno je, da bo do leta 1970 poslala Grčiji še za 70 milijonov mark orožja in vojaške opreme. Samo letos naj bi znašala vojaška pomoč več kot 18 milijonov mark, leta 1969 pa več kot 24 milijonov mark.

Zahodna Nemčija dobavlja Grčiji predvsem lovska letala, bombnike, strelivo in pa opremo za komunikacije.

Naročite se na «Delo»

Naslov uredništva in uprave: 34131 Trst, Ul. Capitolna 3

Deželne volitve, 26. in 27. maja

Na Tržaškem

Na glasovnici je volilni znak KPI na prvem mestu

Na Goriškem

Na glasovnici je volilni znak KPI na drugem mestu

Potrebno pojasnilo

Nedeljski «Primorski dnevnik» je v uvodniku pod naslovom «Volilne perspektive» med drugim zapisal: «Na listi goriške PSU kandidira Marko Waltritsch in z zadoščenjem povzemamo ugotovitve, da bo prav nesreča, ki je doletela PSU v videmskem okrožju, zagotovila njegovo izvolitev...»

Zal, ta trditve ne drži. Zapisal je verjetno nekdo, ki ne pozna dovolj dobro postopka, po katerem se delijo sedeži v deželnem merilu.

Nekateri deželni svetovalci so izvoljeni neposredno v svojih volilnih okrožjih, drugi pa so izvoljeni z ostanki glasov, se pravi, da ostanki glasov iz posameznih volilnih okrožij združijo in šele nato dodelijo sedeže.

V videmskem volilnem okrožju je imela PSU 57.000 glasov. Kot je znano je bila socialistična lista v tem okrožju zavržena zaradi nekaterih nepravilnosti. Zadelo jo je pač nesreča. Zaradi te nesreče socialistična lista v deželnem merilu ne bo na boljšem pač pa na slabšem, saj glasov iz videmskega okrožja ni moč usmeriti v druga okrožja. Goriško okrožje, v katerem je bil na prejšnjih deželnih volitvah izvoljen en sam socialistični svetovalec, ima torej danes manjše možnosti kot jih je imelo na volitvah leta 1964, pa četudi bi število socialističnih glasov ostalo nespremenjeno. Praktično je nemogoče, da bi socialisti v goriški pokrajini dobili dva svetovalca v deželnem svetu.

Z druge strani bi bilo treba dokazati (v slučaju, da bi PSU utegnili pridobiti še enega deželnega svetovalca), če bi to mesto socialdemokratski konkurenti bili pripravljeno odstopiti Slovencu, če niti v Trstu, kjer PSU ima dva deželna svetovalca in kjer so Slovenci v večjem številu, ga ne odstopijo. Domnevamo, da celo Di Gioia iz Trsta bi hotel postati deželni svetovalec, čeprav na račun koga drugega. Zato si moramo misliti, kako «rade volje» bi socialdemokrat Eldere Bon v Gorici, kandidat za deželo, odstopil svoje mesto Slovencu Marku Waltritschu.

Neutemeljena užaljenost

Teško je ohraniti med volilnimi kampanjami povsem mirno kri...

Vsak dan zborovanja, prebiranje časopisov, diskusije povsod, tudi med kosilom. Zato, ker razumemo kaj pomeni to za stranko — da o posameznih kandidatih sploh ne govorimo — tudi z razumevanjem pre-

biramo reakcijo, ki so jo v kurzivu natisnili na Primorskem dnevniku v «obrambo» Dušana Košute, kandidata na listi združenih socialdemokratov. Sicer pa obrambe ni tržba, saj Dušana Košute ni nihče napadel.

V polemiki, je med drugim rečeno, da smo ostali pri stari miselnosti, kajti — poslušajte — imenovali smo tov. Košuto «trgovca in grostista»...

Mlini na veter se bodo kmalu sesuli zaradi ostrih udarcev, ki padajo nanje. Razvil se bo najsrdečiji boj: užalili smo ga. Iskreno se oprostimo, če se je tov. Košuta čutil užaljenega, ko smo imenovali njegov poklic.

Ne razumemo pa, zakaj naj bi bila beseda «trgovec» žalitev.

Človek ima svoj poklic, ki si ga je izbral, več ali manj svobodno.

Vemo, da je tov. Košuta bil partizan, dvakrat odlikovan. In to mu je v čast. A to je bilo pred petindvajsetimi leti. Danes je tov. Košuta bivši partizan in trgovec. Kaj je v tem hudega? Nič. Med drugim je podpredsednik (ali predsednik, ne spominjamo se točno) jugoslovansko italijanske trgovinske zbornice. In to je bilo z mastnimi črkami natisnato, ko se je predstavljala njegova kandidatura. Če je tedaj pristal, da se ga tako kvalificira (in nikakor drugače, ako izvzamemo incident s športno dejavnostjo) bi si lahko mislili, da ni ponosen na svoj poklic.

Toda bolje bi bilo, da se vrnemo k resnejšim argumentom. V Delu je bil res objavljen članek, ki polemizira s kandidatom PSU Dušanom Košuto in s PSU v splošnem, in to zato, ker so prikazali kot nezaljšan «napredek» dejstvo, da iz smel kandidat spregovoriti v slovenskem jeziku. Nam to res ne gre in ne gre. Po zaslugi levega centra naj bi smel slovenski kandidat govoriti v svojem jeziku... Kaj pa v povojnih letih mar niso tudi socialistični kandidati govorili slovensko, pa je v Rimu sedel Scelba?

Kje je tedaj bil ljubljani levi center?

Vseeno mislimo, da če hočemo govoriti o zaslugah za to, da lahko slovenski kandidat govori slovensko, tedaj je to zasluga borbe, partizanske borbe — v kateri smo sodelovali mi, oboji, tov. Košuta, in komunisti, ramo ob rami.

To je bila vsebina naše polemike. Ni žaljivka, ako pišemo, da Dušan Košuta ne bo izvoljen.

Ni žaljivka, ako smo napisali, da je trgovec.

Ni žaljivka, ako smo napisali, da ni zasluga levega centra, temveč

SLOVENC! Komunistična partija vam daje možnost, da pošljete svoje predstavnike v deželni svet. Njihova izvolitev je odvisna od vas!

partizanske vojske, ako smemo govoriti, tudi ob prisotnosti ministra Tolloya, teoretika asimilacije, v našem materinem jeziku.

Raje bi videli, da bi polemika socialdemokratov z našo partijo bila korektnjša... pa vseeno ne potrebujemo nobene obrambe: slovenski ljudje so dovolj pametni, da razumejo, kakšno zvezo ima naš manjšinski problem. Seveda, najlepše je odgovorjati, da dežuje, ko te vprašajo, koliko je ura.

Zato pa nalijmo čistega vina, bodimo mirnejši, ne jezimo se, ker jeza nikamor ne pripelje.

**

Prodanci!

Prvaki goriške SDZ, «edine čistokrvne slovenske politične skupine», so še enkrat potrdili svoje «slovenstvo». Izneverili so se že oguljenemu geslu: «Slovenec voli Slovenca!» Niso predložili svoje liste za parlamentarne volitve, pač pa so povabili svoje pristaše, naj glasujejo za demokristjane, čeravno «DC je in ostane italijanska stranka». V zadnji številki tednika «Katoliški glas» so pozvali goriške Slovence, naj oddajo preferenčni glas demokristjanskemu kandidatu Maroccu za poslansko zbornico, za senat pa naj glasujejo za Vallaurija. «Oba bosta, tako piše KG, kot v preteklosti tudi v bodoče podpirala rešitev določenih vprašanj».

Kako so se demokristjani doslej zanimali za «določena vprašanja slovenske manjšine» je znano tudi vrabcem na stregi. Prav po njihovi krivdi, so vsa pereča vprašanja, zlasti na Goriškem, še vedno povsem odprta, da o vprašanih beneških Slovencih sploh ne govorimo.

Slovenci v goriški pokrajini, zavrite poziv esdejezevskih prvakov! Ne dajte svojega glasu raznarodovalcem Slovencev! Glasujte za komuniste! Na volitvah za poslansko zbornico dajte svoj preferenčni glas kandidatki KPI tovarišici Mariji Sečevi, na volitvah za deželni svet pa Jožetu Jarcu!

V počastitev spomina

17. maja poteče 15 let od dne, ko je umrla Ivana Furlan iz Škednja. Pokojne se spominjajo mož Emil ter hčerki Adelija in Bianka. V počastitev njenega spomina darujejo 2.000 lir za Delo.

Zlonamerno obtoževanje

V nedeljo je govoril za KPI v Bazovici inž. Cuffaro in obravnaval očitke KD dolinski občinski upravi, češ da s svojim ravnanjem zavlačuje začetna dela za zidavo tovarne «Grandi Motori». Dejal je, da je imelo industrijsko pristanišče dovolj časa, da začne s prizadetimi lastniki pogajanja za odkup zemljišč. Prej so zamudili 16 mesecev s preizkušanjem zemljišča pri Orehu, sedaj pa kričijo, da se bodo zavlekla dela zaradi ravnanja dolinske občinske uprave za mesec dni. KD pa se noče spomniti, da je minilo 18 mesecev od sklepov CIPE in noče priznati, da ima občina pravico, da se vsaj določijo cene za odkup zemljišč, preden da dovoljenje za začetek del. Toda ta sporazum se lahko doseže v enem dnevu. K temu je treba dodati, da bo dolinska občina ob svoje športno igrišče, ki ga hoče EPIT plačati, kakor da bi bilo navaden pašnik.

Ko se je obravnavalo vprašanje za zgradnjo novega športnega igrišča v komisiji za Trst so bili sami odborniki večine soglasni, da so zahteve dolinske občine pravilne, ampak so trdili, da stroške za zgraditev igrišča bo moralo nositi EPIT.

Zato je nesmiselna in celo smešna dolžitev dolinske občinske uprave, da je odgovorna za zamudo pri zgraditvi tovarne «Grandi Motori».

Balet reške Opere v Kulturnem domu v Trstu

Slovensko gledališče v Trstu bo zaključilo v Kulturnem domu svojo letošnjo jubilejno sezono z gostovanjem Baleta reške opere. Nastopila bo z «Ostržkovimi fantazijami» Alessandra Casagrande in z «Lectovim srcem» Krešimira Baranoviča. «Ostržkove fantazije» so bile prvič uprizorjene leta 1957 v Bergamu in so doživele velik uspeh. Alessandro Casagrande spada med velike umetnike italijanske glasbe in italijanskega baleta; vsekakor najdemo v njem veliko občutljivost do čistosti liričnega elementa prežetega s patino klasične rafiniranosti. «Lectovo srce» Krešimira Baranoviča pa spada v železni repertoar jugoslovanskega baleta. Pri tem baletu pridejo do izraza vse prvine ljudske folklorne, ki baletu samemu dajejo še poseben čar. Z «Lectovim srcem» je jugoslovanski balet pridrli preko meja na svetovne odre.

Predstave v Kulturnem domu bodo: 16. maja ob 21. uri, 17. maja ob 21. uri in 19. maja ob 17. uri.

Akademija šole Glasbene matice

V sredo 22. maja ob 20. uri bo v mali dvorani Kulturnega doma v Trstu I. zaključna akademija s sodelovanjem gojencev otroškega pevskega zbora z Opčin in Trsta ter harmonikarskega orkestra Miramar.

V nedeljo 26. maja ob 17. uri bo v isti dvorani II. zaključna akademija s sodelovanjem orkestra GM, solistov, dekliškega pevskega zbora in mladinskega pevskega zbora in Devina - Nabrežine.

Stoletnica Kmečke čitalnice v Škednju

Škednjenci so proslavili stoletnico ustanovitve Kmečke čitalnice.

Otvoritveni govor je imel Drago Pahor. Dejal je, da ni samo slučaj, če na otvoritveni proslavi nastopa samo mladina, ker so bili sklenili, da če ne bo sodelovala mladina, sploh ne bodo proslavljali stoletnice. Naša mladina, je nadaljeval govornik, je razpršena in v nevarnosti, da se izgubi, da izpade kot suha veja iz naše narodne manjšine. Zato je treba mladino klicati, jo opozarjati na svoje dolžnosti in jo

pravilno voditi. Govornik je še dodal, da misli, da ne pretirava, če ima zaupanje v mladino in v bodočnost.

Tudi mi soglašamo s tovarišem Dragom Pahorjem in ne pretiravamo, če rečemo, da imamo zaupanje v mladino in v bodočnost naše narodne skupnosti. Zal pa smo prav v Škednju ugotovili, da poleg nastopajočih študentov, ki so se po-žrtvovalno pripravili in sodelovali pri proslavi, ni bilo v dvorani mladih izobražencev, ki so vedno pripravljeni kritizirati.

Smrtna kosa

Pretekli teden je v Barkovljah umrla tovarišica Urška Brišček, skrbna mati, napredna in narodno zavedna žena.

Tovarišica Urška je sodelovala v odporiškem gibanju. Skupno s sinom Brunom je bila tudi aretirana. Njen starejši sin Slavko pa je padel v partizanih. Bila je tudi članica naše partije.

Sekcija KPI iz Barkovelj izreka možu Ferdiju, sinu Brunu in ostalim sorodnikom občuteno sožalje, kateremu se pridružuje tudi naše uredništvo.

V počastitev spomina tovarišice Urške Brišček daruje sekcija KPI v Barkovljah 5.000 lir v sklad Deia.

Pretekli petek popoldne so v Boljuncu pokopali Ido Bolčičevo. Mnogiča vaščanov in okoličanov, pa tudi prijateljev in znancev iz mesta je spremila prerano umrlo Ido na njeni poslednji poti.

Pokojna Ida je bila zelo priljubljena. Kot dekle je v prvih povojnih letih zelo aktivno delovala v dramski skupini prosvetnega društva Prešeren v Boljuncu.

Naj ji bo lahka domača zemlja. Žalujemo svojim izražamo občuteno sožalje.

DELO
glasilo KPI za slovensko narodno manjšino
Direktor Marija Bernetič
Odgovorni urednik Anton Mirko Kapelj
Tisk: Tip. Riva - Trst - Ul. Torbianca 12